

DEO OPT. MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUÆ,

Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS.

*mandè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis decimâ-secundâ
mensis Martii Anno Domini M. DCC. LXVII.*

M. MARTINO NOUGUEZ,

Doctore Medico, Præfide.

An post longas defanigationes, subito instituta vita deses, periculosa?

I.

DICTO irrevocabili, natus inter dolores homo, per vitæ summam brevem, quàm multis opprimitur miseriis! A Naturâ prima mali labes, At sæpius sexcentis vitæ erroribus, ipsi Naturæ vitio stimulum addimus: nec per nostram perimus stulticiam, sopita sileto aliquandiu quæ fovemus intus morborum seminia: sicque ineluctabilis lethi acceleramus gradum. Quàm aliter esset mortalibus, si religiosi, Medicinæ cultores, illius aris debitos imponerent honores! Discerent ab eâ, vitam quæ faciant beatiorum. Qui leges illius servat, salubrem aspectum solis, salutiferamque ventorum perflationem in habitationem volet sibi catus hospes. Curæ semper erit illi purus aër, tenuis, serenus, temperatus, nullis inquinatus vitiis: non omnia indiscriminatim usurpabit alimenta; quæ magis Euepma, Euepma magis seliget. Deteriora sobrietate reddet benefica. Appositis quæcumque sint, eduliis utetur ad reficiendum corpus, non ad irritandam voracitatem. Potum quæret qui faveat digestionem, sedetque sitim non verò accendat. Legitimè tantùm excernenda, è corpore prudenter eliminabit; retinenda servabit prudentior. Docet quàm profint læti affectus, animi pathemata, tranquillitati suæ insensa, vitabit sapiens. Docet pariter Ars salutifera longiori somno turpiter saginari corpus, vigiliarum nimietate tabescere ociùs. Utriusque par necessitas: Suus sit in utroque modus. Monstrat quid & quantum dotibus contrariis conferant ad vitam motus & quies. Motu vivimus, pereunte motu vita perit. Viget ab illo solidorum fluidorumque corporis actio reciproca, vigent functiones, secretiones & excretionem variae. Provocat appetitum, digestionem utilem operam reddit, providet nutritionem opportunam, totum corpus firmat. Sed ne quid nimis. Lassitudinem supervacaneam fugiens, non reformidabis necessariam. Hâc arte blandam voluptatem afferent succedant quietis vices. Illius beneficio labefactæ reficiuntur vires;

* Autore M. JEAN ROY, 1761.

corpus instaurabitur. Vis sanus esse? Prudens alterum tempestivè alteri opponere. Eventu non dybio, alter alteri si modum non exceßeris, medebitur: si exceßeris, cautè progredere: corpore diuturnis laboribus defatigato, cave subito desidiosa vitæ prorsus te committas. Omnis enim subita mutatio periculosa.

I I.

PERICULOSAM esse omnem mutationem subitanèam etiamsi non monere^r oportune divus Senex, nonne vulgaris & quotidiana indicat experientia? Calefacta nimis corpora halitu frigido desillire protinus, quis ignorat? Partes corporis viventis frigore urenti stupefactas, si æstu subito hypocausti calidioris imprudenter assentur in gangrænam & sphacelum abire norunt omnes. Calidam aëris temperiem frigida excipiat, presso pede sequitur proteiforme Catharrorum genus omne; nascuntur Anginæ, Pleuritides, Peripneumonix, &c. Repentinis quibuscumque aliis aëris mutationibus mille modis afficimur aut lædimur. Lætitia & mæror, si ex improviso, jure pari mortem subitam asserunt. A subito furore, timore, vel aliis quibushibet animi pathematibus idem periculum imminet. Quid non reformidandum à subitâ suppressione mensium, lochiorum, hæmorrhoidum, &c? Evacuaciones quædam licet exleges, si consuetæ (ut in quibusdam hominibus.) cum medicastrosum imperitiâ sistuntur imprudenter, quàm tristes agunt in corpore tragedias! Non aliâ ratione, doctâ medentis operâ ereptus orci faucibus ager, post longo jejunia, si Medico dissidentibus stultè credens mulierculis latranti stomacho subito nimis indulgeat, tollitur è medio non hæc pollicitus sibi. Ipsa quoque consuetudo, quàm non malè alteram naturam appellant, fert vix credenda. Nunc

Bohet.

num. 1026.

Profecti puto stulticiolos super amentem.

Toxica ne possent sava nocere sibi.

Helluones, edacesque, severiori diætâ, vini liquorumque ardentium strenuè potores, à subitâ consuetorum privatione, quasi fulcro soluto repente cadunt.

Bohet.

num. 1027.

Mutatio subita à consuetis in nova, est ubique & semper quàm maximè periculosa; licet ex malis vulgò habitis in bona puata transierit.

I I I.

NON aliter sentias de vitâ desidiosâ post longas defatigationes subito instituâ. Otia non continuata, sed interpolata, corpori reficiendo egregium quidem ferent auxilium; at non impune violentioris statûs quies longior proximis excipiet vices. Nec mirum: Quod enim per longas defatigationes corpori accidit? Quotidiano motu; eoque vehementiori quàm par esset, solidæ partes concussæ, majorem sollicitant influxum spirituum animalium, non sine magno tam pretiosi laticis dispendio vividius oscillant; hinc in fluida, reagent potentiùs, earumque accelerant gradum. Ab ingenti solidorum fluidorumque attritu, calor naturalis augetur ultra modum, functiones nimis intenduntur, aut pervertuntur. Sanguis reciprocè magno impetu exprimitur & admittitur intà suos canales. Nec inde feliciùs absolvitur secretionum opus: fervidiori cursu abrepti humores vix subeunt minima vasorum secretiorum oscula, aut partes eorum crassiores, tenuioribus solis frequentandos permeantes canaliculos, non invisenda sibi transiliunt loca. Fiunt intereà copiosiores omnis generis excretiones per poros cutis, renes, intestina, &c. Motu continuo aquosæ dissantur humorum particule, spi-

rituosa avolant; retinenda excernuntur foras; retenta coguntur in densitatem inflammationis proximam. Olea & Sales nimis trita & attenuata quasi in putredinem exaltantur. Plus equidem appetit ventriculus fame vividiori sollicitatus, digerit animosius. Sed qui tot partium detritarum reparationi sufficiat unus? Cum præsertim desideretur placidus ille intestinorum motus ad perfectam chyli secretionem tantopere requisitus. Fractum igitur nec satis instauratur corpus, nec humidum radicale vitæ pabulum illud apud veteres tam solemne, planè refarcitur. Tristis sanè corporis conditio, in quâ præceps ruit ad interitum! At quàm tristior, si accedat improvisa quies & continuata! Quæ modò ultrà modum erant tensæ fibræ, relaxato in pari ratione fatiscunt. Jam nullo stimulo excitata torpescunt vasa. Hinc languet humorum circulatio. Eorumdem dissipatis prævio motu fluidioribus particulis factam inspillationem, jam non compensabit effecta solidorum actio. Hinc congestiones, obstructions omnimodæ. Languente omni solidorum systemate, languebunt & ipsa secretoria organa. Præterea, aut nullæ fient secretiones. Item de excretionibus; torpentibus oculis vasorum transpirationi dicaturum, non sentiet corpus debitæ perspirationis beneficia. Deficienti auxiliatricent denegabunt operam alvus, vesica, lactæ & ipsæ inertes. Jam silet irrita lex sapientis naturæ, quâ iussit excretiones alias aliarum esse vicarias. Retentis excernendis, à luxuriantium humorum sædâ colluvie quid non reformides! Non magis ingesta favent. Solito motu orbatus non appetita malè digerit alimenta ventriculus. Prævis auspiciis confecta Chylolisi, hæmorrhoidum labe suâ inficit. Hinc pestumdati humores quotquot sunt in corpore, (utpotè à sanguine derivati) quasi certatim suam singuli afferent morborum iliadem. Hoc docet ratio, confirmat experientia,

I V.

ET verò in agricolarum durum genus, & alios homines maximis laboribus ad dictos conjiciantur oculi. Dùm infelix pauperies urget, victum quærentes ferè continuo labore exercentur; illis vix requies ulla: & tamen nullum inde patiuntur damnum, contrà ferè illibatâ fruuntur sanitate, longavamque adipiscuntur ætatem. Idem si ad meliorem fortunam devenerint, & laboribus subitò sese abstineant, sibi priùs inauditis statim mille cruciantur infirmitatibus. Falsò inculant prævios labores; vitam fugiant inertem: illis exercitium præstò erit Medicina. Quâ ratione priùs stabat incolumis sanitas præsens, eadem solâ amissa restituetur. Aspicere lubeat novos homines, qui omnia suæ fortunæ incrementa debent improbo labori, & irrequietis concussationibus queis sollicitè fortunam ambientes fecere ut ipsos Plutus amaret cumularique bonis. Dùm res angusta domi cogebat ad laborem, inculpatâ sanitate florebat, Mox re fortunisque auctores dum plaudunt sibi, mollique otio dissuunt; fortunâ dulci ebrios numero beatorum eximit, aureis trabibus insidens morborum cohors. Robustus acri labore Miles, ignem per æstatem, pluviosque ventos, vitam sub dio & trepidis agit in rebus. Castra movet, aut ponit: nunc gravibus oneratus armis, longum & difficile iter facit; nunc raptim cursus magis quàm itineris modò in hæstem ducitur. Pulvere sordidum, totumque madentem sudore plusquam frugalis excipit mensa. Stratus humi, ferè nudus, sub jove frigido, noctis vix degustat otia. In obsequiis urbium quot superandi labores! Vix credas inexpertus. Qui sit, ut tam durum sustineant homines vivendi genus, imò valeat, sint læti, sint illorentes; nihil quod ab ipso vires animique ducant læ-

4

bore ? Adde quòd gravem militiam non parum levet amor patriæ, & pulchra laudum cupido. Atverò si tam laboriosa vitæ protinus otia continua succedant, militarium laborum quàm quietis patientiores, semota priùs occupat morborum caterva. Nonne pravi moris febres omnigenæ, pleuritides, peripneumoniæ nothæ, scorbutus, &c. totidem imprudentis otii stipendia, in hibernis plus densant funera militum, quàm media inter prælia ipse hosticus ensis ? Exercitu ferè incolumi Alpes impervias perrupit Annibalis labor, Romanosque ad Trebiam, Trasimena, & Cannas ingenti cæde prostravit. Sed Annibalis ejusdem exercitum, quem sortium arma Romanorum non vicerant, frugerunt ad Capuam mollioris otii & suprates & deliciae. Adèò corpus animumque ignava corrumpunt otia ?

V.

QUIS posthàc post longos labores imprudenti sese committere otio, cùm à quiete minùs cautè usurpatà tot immineant pericula ? Sibi longè tutiùs consulat quisquis exercitio indulgens debito, illius modum non excesserit. Defessum corpus, non attritum, moderata quies certò reparabit & citrà noxam. At verò si necessitas imperiosior coegerit ad longos labores, ne imprudentiùs malum malo addas. Quæ data suo tempore profunt, intempestivè administrata nocent. Quiete subitâ & diutiùs protractâ nedùm deperdita resarciuntur, instaureturque corpus, fibrarum subitâ relaxatione earumque atoniâ, prosternuntur vires magis ac magis, miserè languet humorum circuitus, læditurque naturalium, vitalium & animalium functionum triumviratus. Statim igitur corporis rationem habe sedulus, timeas solidis torporem, marcorem fluidis inducere. Non nisi sensim ac sine sensu quies laboris excipiat vices, ne quid detrimenti sanitas capiat, Nè facias, sexcenta ingruent male quæ sunt non exigent præcipientiam. Ed. & vocat mens provida divini Senis docentis : *Quarum agrè ferre subitas mutationes, consimque etiam ad meliora convertendam esse.* Assentiunt melioris notæ auctores : *Neque ex nimio labore subitum otium, neque ex nimio otio subitus labor,* Celsus ait : & aliàs, cùm quis mutare aliquid volet, paulatim debet assuescere. Alit reponet aliquis : *Contraria contrariis curantur*, lex est quam suprema morborum medicatrix sancivit natura ; quò igitur longiori labore fuerit extenuatum corpus, eò celerior succedat quies & diuturnior, ut pristinam corpus recuperet dignitatem. Sunt quidem alternæ cum labore quietis vices. Verùm est modus in rebus : Otii ut laboris, sunt certi fines, quos ultrà citraque sanitas consistere non potest. Bellè instituta quies defessa membra levat, reparat spiritus ; Sed diuturnior, ex se periculosa, tum maxime periculi plena est post longos labores. Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt ; si caret arte, ipsa semper ducit in vitium culpa fuga,

Ergò post longas defatigationes, subito instituta vitæ deses periculosa.

Proponebat Parisiis JOANNES-BAPTISTA-EUGENIA DUMANGIN,
Castro Theodoricus, Doctor Medicus Bisuntinus, Saluberrimæ Facultatis
Medicinæ Parisiensis Baccalaureus. A. R. S. H. 1767.

A SEXTA AD MERIDIEM

Typis QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi, 1767.